

Cooperarea judiciară

Dr. Florin DOBRE

Universitatea Ovidius, Constanța, România

oifrcra@yahoo.com

Rezumat: Apariția și dezvoltarea cooperării internaționale a fost impusă, atât de evenimente pozitive cât și de evenimente negative, încercând în acest mod să se găsească soluții de rezolvare a unor probleme ce depășeau puterea de reacție a unui stat luat izolat. În actuala etapă de dezvoltare a societății contemporane, colaborarea internațională între state suverane și egale în drepturi devine așadar, o realitate incontestabilă, impusă de necesități obiective. Principiul cooperării este astăzi unanim admis în raporturile internaționale dintre state, contribuind la cunoașterea reciprocă între națiuni. Premisa fundamentală în dezvoltarea relațiilor internaționale trebuie să o constituie întotdeauna principiul respectării independenței și suveranității naționale.

Cuvinte cheie: cooperare internațională; Eurojust; recunoaștere hotărâri; Europol; legislație națională.

Introducere

Cooperarea internațională, având la bază relațiile internaționale, a dat naștere unei comunități internaționale ce respectă însă principiul independenței și suveranității statelor implicate. Nu se poate nega, astfel, rolul deosebit pe care aceasta și-l asumă în dezvoltarea armonioasă a societății internaționale.

Rapoartele internaționale și opiniile specialiștilor converg spre concluzia creșterii consumului de droguri de tip amfetaminic, în comparație cu drogurile tradiționale, la aceasta contribuind și publicitatea mascată prin mijloace de propagandă, care le prezintă drept droguri moderne, cu risc scăzut, în timp ce în majoritatea legislațiilor ele sunt calificate ca substanțe nocive de mare risc [1]. Potrivit unei opinii exprimate de Consiliul Economic și Social al Comunității Europene, și în concordanță cu statisticile O.N.U., traficul ilicit de droguri este evaluat, în prezent, la 8% din volumul comerțului mondial.

Cooperarea internațională reprezintă, astfel, o modalitate de manifestare a statelor în baza existenței unor relații internaționale, cu respectarea principiilor independenței și suveranității naționale, realizată pe baza acordului liber consimțit și acordării încrederii reciproce, în vederea promovării sau protejării unor interese comune.

1. Necesitatea cooperării judiciare

Conform art. 13 din Legea 302/2004 autoritățile centrale române, competente să formuleze cererile din domeniile reglementate de titlurile II (extrădarea) și IV-VII (transferul de proceduri în materie penală, recunoașterea și executarea hotărârilor penale și a actelor judiciare, transferarea persoanelor condamnate, asistența judiciară în materie penală) din prezenta lege, se transmit prin intermediul următoarelor autorități centrale:

- a) *Ministerul Justiției*, dacă au ca obiect extrădarea și transferarea persoanelor condamnate sau dacă se referă la activitatea de judecată ori la faza executării hotărârilor penale;
- b) *Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție*, dacă se referă la activități din faza de cercetare și urmărire penală;
- c) *Ministerul Administrației și Internelor*, dacă se referă la cazierul judiciar.

Cea mai mare parte dintre formele de cooperare, impun desemnarea uneia sau mai multor *autorități centrale* pentru transmiterea cererilor și îndeplinirea altor atribuții specifice. În România, ca de altfel în marea majoritate a statelor, *Ministerul Justiției* este autoritatea centrală în următoarele materii: - extrădare; - transferarea persoanelor condamnate; - transferul de proceduri; - recunoașterea hotărârilor; - asistență judiciară în faza de judecată. Pentru cererile de asistență judiciară în materie penală, din faza de cercetare și urmărire penală, autoritatea centrală este *Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție*, dar există

și tratate (cum este cel cu SUA), care impun și în această fază transmiterea cererilor prin Ministerul Justiției. *Ministerul Administrației și Internelor* este autoritatea centrală pentru cererile referitoare la cazierul judiciar.

În relația cu statele membre UE, rolul Ministerului Justiției, ca autoritate centrală română în domeniul cooperării judiciare în materie penală se schimbă, principala atribuție rămânând aceea de **a asista și sprijini**, inclusiv prin intermediul punctelor naționale de contact pentru Rețeaua Juridică Europeană (RJE/EJN), contactul direct între autoritățile judiciare române și cele din statele membre UE, spre deosebire de atribuțiile autorității centrale în relația cu statele nemembre UE, care includ, între altele, efectuarea controlului de regularitate internațională (în calitate de „gardian al tratatelor” încheiate de România în această materie) și transmiterea/primirea cererilor.

Desigur, și în relația cu statele membre UE pentru anumite forme de cooperare (transferarea persoanelor condamnate, supravegherea transfrontalieră, urmărirea transfrontalieră), autoritatea centrală - Ministerul Justiției sau Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, după caz, își păstrează rolul actual. Totodată, o **bază de date** privind mandatele europene de arestare, se creează la nivelul Ministerului Justiției, căruia autoritățile judiciare române, emitente sau de executare, trebuie să îi comunice toate mandatele europene de arestare emise sau executate.

În România a fost înființat *Centrul Regional al Inițiativei de Cooperare în Sud-Estul Europei* pentru combaterea criminalității transfrontaliere (SECI) [2]. Printre obiectivele Centrului se numără:

- *dezvoltarea relațiilor de lucru inter-instituționale eficiente* în cadrul Centrului SECI, între și în interiorul statelor participante;
- *cooperarea prin intermediul ofițerilor de legătură* pentru identificarea, prevenirea, investigarea și combaterea infracțiunilor transfrontaliere, prin schimb de informații și documente;
- *asistență pentru investigațiile vamale și penale*, privind criminalitatea transfrontalieră în curs de desfășurare;
- *identificarea, studiul și formularea de propuneri* referitoare la probleme care influențează calitatea cooperării în aplicarea legii în regiune;
- *coordonarea legăturii ICPO-INTERPOL și Organizația Mondială a Vămirilor* [3];

La data de 1 decembrie 2000 a fost înființat *Punctul Național Focal*, ca direcție subordonată aparatului central al Ministerului Administrației și Internelor din România, obiectul său de activitate fiind asigurarea cooperării operative între structurile cu atribuții în domeniu din Ministerul Administrației și Internelor și Ministerul Finanțelor Publice - Autoritatea Națională a Vămirilor și Agențiile corespondente din statele participante la Centrul SECI [3].

Preocuparea pentru problema criminalității internaționale, a aparținut și aparține nu numai majorității statelor, ci și unor importante organizații internaționale precum: *Societatea Națiunilor Unite* (acum O.N.U.), *Comisia Internațională de Poliție Criminală* (în prezent INTERPOL) și *Consiliul Europei* [4].

Ideea de cooperare în domeniul activității de poliție judiciară a format, la început, obiectul unor preocupări sporadice și izolate, concretizate în unele înțelegeri cu caracter bilateral. În 1914, a avut loc la *Monaco* un prim *Congres internațional al poliției judiciare*, având ca principal obiect problema centralizării documentelor referitoare la identificarea infractorilor, facilitățile ce trebuie asigurate cercetărilor internaționale și procedura de extrădare.

În anul 1923, la *Congresul internațional de poliție de la Viena* s-a constituit o comisie internațională de poliție criminală, ale cărei lucrări s-au desfășurat, de atunci, anual, până la al doilea război mondial. Această comisie se află la originea *Organizației Internaționale a Poliției Criminale (INTERPOL)*, care a luat ființă în 1956, având sediul la Paris. Interpolul are următoarea organizare: o adunare generală, un comitet executiv, un secretariat general, birouri centrale naționale și consilieri. În fiecare țară membră a Interpolului există Biroul central național.

Contribuția Organizației Națiunilor Unite și Consiliului Europei în lupta împotriva criminalității, nu se limitează doar la elaborarea unor Convenții, Protocoale sau Acorduri, acestea emițând și rezoluții, directive și recomandări, care stabilesc direcții comune de acțiune în domeniu, acestea completându-se cu declarații comune ale șefilor de stat și de guvern.

Rolul de coordonatori ai cooperării în sud-estul Europei este îndeplinit de mai multe organizații, printre care Consiliul Europei, SECI, OSCE, UNICEF, Pactul de Stabilitate pentru Sud-Estul Europei prin Grupul Operativ privind traficul de ființe umane.

O bună cooperare se realizează nu numai prin Interpol, ci și prin *ENFOPOL* (pentru zona centrală și est-europeană), prin *Direcția Națională Antimafia* din Italia, precum și prin programele de înfrățire instituțională și Parteneriatul Strategic România - S.U.A. (începând cu anul 1998).

O formă specifică de conlucrare între state pentru reprimarea unor categorii de infracțiuni, se realizează prin instituirea unor tribunale internaționale, pentru judecarea celor mai grave crime împotriva umanității. Astfel, au fost înființate:

- *Tribunalul Militar Internațional de la Nürnberg*, pentru judecarea crimelor de război din Europa;

- *Tribunalul Militar Internațional de la Tokio*, pentru crimele din Asia;

- *Tribunalul Penal Internațional* [5], cu sediul la *Haga*, a cărui competență este limitată la actele comise în fosta Iugoslavie, începând din 1991 și se referă la patru categorii de crime: violările grave ale prevederilor Convențiilor de la Geneva din 1949, violările legilor și uzanțelor războiului, crimele de genocid și crimele împotriva omenirii [6];

- *Tribunalul Internațional pentru Rwanda* [7], cu sediul la Arusha (Tanzania), în a cărei competență intră judecarea crimelor de genocid, crimele împotriva umanității și violările Convențiilor de la Geneva, comise de rwandezi în statele vecine [8];

- *Curtea Penală Internațională*, înființată la 17 iulie 1988 la Roma, prin care s-a stabilit Statutul Curții Penale Internaționale [9], cu sediul la Haga, instanță ce-și poate exercita funcțiile pe teritoriul oricărui stat parte, în competența sa intrând: crimele de genocid, crimele împotriva umanității, crimele de război și crima de agresiune.

În cadrul celui de-al treilea pilon al UE (cooperarea internațională în materie penală), funcționează trei agenții:

Colegiul European de Poliție (CEPOL) care urmărește să sprijine formarea transfrontalieră a ofițerilor de rang înalt din poliție, prin îmbunătățirea și consolidarea cooperării între institutele și organizațiile naționale din domeniu. CEPOL urmărește, de asemenea, să sprijine și să dezvolte o abordare europeană integrată a problemelor transfrontaliere cu care se confruntă Statele Membre, în următoarele domenii: lupta împotriva criminalității, prevenirea criminalității, menținerea legii și ordinii publice și securitatea publică.

La nivelul UE sunt două instituții abilitate în domeniul cooperării internaționale și anume: *Europol* și *Eurojust*.

Un aport deosebit în privința cooperării internaționale a fost adus de *Consiliul Europei* [10], sub egida căruia au fost adoptate până în prezent peste 160 de acorduri, precum și numeroase recomandări prin care se stabilesc acțiuni comune în domeniile: economic, social, cultural, științific, juridic și administrativ, și se reglementează, printre altele, un sistem de coordonare între statele europene în lupta împotriva criminalității [11].

Eurojust [12], a fost creat prin *Decizia Consiliului UE din 28 februarie 2002 Nr. 2002/187/JHA* (OJE L 63/1, 6.3.2002, modificată prin *Decizia Consiliului din 18 iunie 2003 Nr. 2003/659/JHA* (OJE L 245/44, 29.9.2003). Începând de la 1 martie 2001, a funcționat provizoriu la Bruxelles, iar în decembrie 2002 s-a mutat la Haga.

Eurojust este organismul european care are *rolul de a intensifica cooperarea și coordonarea judiciară* între Statele membre, prin adoptarea de măsuri structurale la nivelul Uniunii Europene, pentru facilitarea coordonării optime a acțiunilor în investigarea și punerea sub acuzare a suspectilor pe teritoriile Statelor membre, respectând pe deplin drepturile și libertățile fundamentale. Principalele obiective sunt:

- să *stimuleze* coordonarea între autoritățile competente ale Statelor membre în investigarea și punerea sub acuzare în Statele membre;

- să *îmbunătățească* coordonarea între autoritățile competente din Statele membre, în special în facilitarea asistenței legale reciproce și implementarea cererilor de extrădare;

- să *sprijine* autoritățile competente din statele membre pentru a eficientiza investigațiile și punerea sub acuzare;

Eurojust este alcătuit în acest moment din 27 de reprezentanți naționali (procurori sau judecători cu experiență), câte unul din fiecare Stat membru. Din *Colegiul Eurojust* fac parte 27 de membri naționali, fiecare stat membru al UE numindu-și câte un reprezentant. Membrii naționali sunt procurori sau judecători cu experiență; unii membri naționali sunt ajutați de adjuncți sau asistenți.

Eurojust (Serviciul European pentru Cooperare Judiciară) este un nou organism al Uniunii Europene, înființat cu scopul de a spori eficiența autorităților abilitate din statele membre, atunci când se confruntă cu

grave infracțiuni transfrontaliere și cu crima organizată. Eurojust stimulează și îmbunătățește coordonarea cercetărilor și a urmărilor judicare, și sprijină statele membre pentru eficientizarea cercetărilor și urmărilor judiciare efectuate de acestea.

Eurojust joacă un *rol unic* prin faptul că este un nou organism permanent în domeniul juridic european. Misiunea sa, este aceea de a sprijini dezvoltarea cooperării pe scară largă la nivel european, în legătură cu cazurile penale. Aceasta înseamnă că Eurojust este un partener de dialog cheie al instituțiilor europene, cum sunt Parlamentul, Consiliul și Comisia.

În doctrina juridică, se precizează că Europol și Eurojust reprezintă *al treilea pilon* în cadrul Cooperării Polițienești și Judiciare în materie penală. Europol și Eurojust sunt organisme descentralizate ale UE. Eurojust și Europol au semnat un acord de strânsă cooperare la 9 iunie 2004.

Prin *Legea nr. 58 din 22 martie 2006* [13], România a ratificat Acordul privind cooperarea dintre România și Eurojust, semnat la Bruxelles la 2 decembrie 2005, și pentru reglementarea unor măsuri referitoare la reprezentarea României la Eurojust. Încheierea acestui Acord reprezintă una dintre măsurile prevăzute în Planul de acțiune pentru implementarea Strategiei de reformă a sistemului judiciar. Colaborarea dintre România și Eurojust a început în 2002, prin soluționarea unor cauze complexe de criminalitate transnațională privind traficul de persoane sau de droguri.

Scopul Acordului constă în întărirea cooperării între România și Eurojust în vederea combaterii infracțiunilor grave cu caracter transnațional (internațional). Autoritatea Competentă din România pentru îndeplinirea obiectivelor Acordului este Ministerul Public Român, reprezentat de Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

În vederea facilitării cooperării stabilite de Acord, România poate desemna un *magistrat de legătură* la Eurojust. Magistratul de legătură este un procuror, în conformitate cu legea română. Magistratul de legătură poate avea un asistent, care îl poate înlocui atunci când este necesar. Durata mandatului este de *3 ani* cu posibilitatea reînvestirii o singură dată.

România informează Eurojust asupra naturii și duratei competențelor judiciare ale magistratului de legătură pe teritoriul național, în vederea îndeplinirii sarcinilor sale în concordanță cu scopul Acordului. România stabilește competențele magistratului de legătură pentru a-și desfășura activitatea în contactul cu autoritățile străine. Eurojust întreprinde măsurile necesare pentru promovarea acceptării și recunoașterea prerogativelor astfel conferite. Documentele de serviciu ale magistratului de legătură sunt inviolabile de către Eurojust.

Magistratul de legătură, asistentul acestuia și alte persoane din cadrul parchetelor române, inclusiv punctul de contact cu Eurojust, pot participa la întâlniri operaționale și strategice, la invitația Președintelui Colegiului și cu aprobarea membrilor naționali în cauză.

Membrii naționali, asistenții lor, Directorul Administrativ și personalul Eurojust pot, de asemenea, să participe la întâlnirile organizate de magistratul de legătură sau de parchetele din România, inclusiv de punctul de contact.

România notifică Eurojust, cel mai târziu în momentul transferului de informații, în scopul furnizării informației, precum și eventualele restricții pentru folosirea ei. Aceasta poate include posibile restricții de acces, restricții asupra transmiterii către autoritățile competente ale statelor membre și condiții de ștergere sau distrugere. Notificarea poate de asemenea să fie făcută și într-o etapă ulterioară, când, după efectuarea transferului, apare necesitatea instituirii unor restricții.

Eurojust nu comunică nici o informație furnizată de România unui stat terț sau organism, fără obținerea consimțământului României, și fără a lua măsurile de siguranță care se impun. Eurojust păstrează un registru al datelor care îi sunt comunicate din România în baza Acordului.

Eurojust notifică României, la momentul transferului de informații sau înainte, de scopul furnizării informației și de orice restricție pentru folosirea ei. Aceasta include de asemenea restricții de acces, restricții de transmitere către autoritățile competente din statele membre și condițiile pentru ștergere sau distrugere. Notificarea poate fi făcută de asemenea într-o etapă ulterioară când, după efectuarea transferului, apare necesitatea instituirii unor restricții. România nu comunică nici o informație furnizată de Eurojust, nici unui alt stat terț sau organism, fără obținerea consimțământului membrilor naționali în cauză, și fără a lua măsurile de siguranță care se impun. România păstrează un registru al datelor comunicate de Eurojust în baza prezentului Acord.

2. Securitatea datelor

Eurojust se asigură că datele cu caracter personal primite sunt protejate, împotriva distrugerii accidentale sau nelegale, pierderii accidentale sau dezvăluirii neautorizate, modificării și accesului sau oricărei alte forme neautorizate de procesare, în conformitate cu articolul 22 din Decizia Eurojust. Măsurile tehnice și aranjamentele organizatorice prevăzute de Regulile de procedură ale Eurojust și de orice alt document relevant, se aplică informațiilor furnizate de România.

România se asigură că datele cu caracter personal primite sunt protejate, împotriva distrugerii accidentale sau nelegale, pierderii accidentale sau dezvăluirii neautorizate, modificării și accesului sau oricărei alte forme neautorizate de procesare, în conformitate cu articolul 22 din Decizia Consiliului (Eurojust). România ia măsurile tehnice și organizatorice în vederea protejării datelor, cel puțin la un nivel echivalent cu cel asigurat de Eurojust.

La cererea punctului de contact pentru Eurojust sau a magistratului de legătură, și sub responsabilitatea sa, Eurojust, în conformitate cu Decizia Eurojust și Regulile sale de procedură, corectează, blochează sau șterge datele personale furnizate de România, dacă ele sunt incorecte sau incomplete, sau utilizarea ori depozitarea lor contravine prezentului Acord. Eurojust confirmă României corectarea, blocarea (codarea) sau ștergerea datelor.

Când Eurojust constată că datele cu caracter personal transmise de România sunt incorecte sau incomplete sau dacă utilizarea ori depozitarea lor contravine Acordului ori Deciziei Eurojust, solicită punctului de contact cu Eurojust sau magistratului de legătură, să ia măsurile necesare pentru a corecta, coda sau șterge informațiile. România confirmă Eurojust corectarea, codarea și ștergerea. În astfel de cazuri, toți furnizorii și destinatarii unor astfel de informații sunt notificați imediat. În conformitate cu regulile aplicabile acestora, destinatarii corectează, codează sau șterg astfel informațiile în propriile lor sisteme.

România aplică principiile pentru corectarea, codarea și ștergerea datelor cu caracter personal furnizate de Eurojust, cel puțin echivalente principiilor stipulate în articolul 20 al Deciziei Eurojust și în Regulile de procedură ale Eurojust privind protecția datelor.

România răspunde în conformitate cu legea națională de prejudiciile cauzate unei persoane, ca urmare a unor erori de fapt sau judiciare în schimbul de date cu Eurojust. România nu invocă în apărarea sa faptul că Eurojust a transmis datele inadecvat, în scopul înlăturării răspunderii sale, în conformitate cu legislația națională, în raport cu o parte prejudiciată.

Dacă apar erori de fapt sau judiciare, ca urmare a unor date comunicate eronat sau ca urmare a neîndeplinirii obligațiilor din culpa Eurojust sau a unui stat membru al Uniunii Europene sau alt stat terț sau organism, Eurojust este ținut să acopere, la cerere, sumele plătite ca și daune, cu excepția cazului când datele au fost folosite cu încălcarea Acordului. Aceste prevederi se aplică și în cazul în care survin erori de fapt sau judiciare din partea Eurojust sau a unui stat membru al Uniunii Europene sau altui stat terț sau organism care nu și-au respectat obligațiile.

3. Acordurile

Acordul poate fi denunțat de oricare dintre Părți cu o notificare prealabilă de 3 luni. În cazul denunțării, Părțile se înțeleg pentru folosirea în continuare și stocarea informațiilor care au fost deja comunicate între ele. Dacă nu se ajunge la nici un acord, oricare dintre cele două părți este îndreptățită să ceară ștergerea informațiilor comunicate.

Acordul poate fi modificat oricând prin consens între Părți oricând, în conformitate cu formalitățile interne ale fiecăreia. Părțile se consultă cu privire la modificarea acestuia, la cererea oricăreia dintre ele.

Europol (Oficiul European de Poliție). Ideea unui Oficiu European de Poliție a fost lansată pentru prima oară cu ocazia Consiliului European de la Luxemburg din 28 și 29 iunie 1991. Planul de atunci avea în vedere înființarea unui nou organism care să ofere cadrul necesar pentru dezvoltarea colaborării organelor de poliție din statele membre ale Uniunii, pentru prevenirea și combaterea pe plan internațional a crimei organizate, inclusiv a terorismului și a traficului de droguri. Convenția prin care s-au pus bazele Europolului a fost semnată în iulie 1995 și a intrat în vigoare pe 1 octombrie 1998.

Europol a fost înființat în 1992 și urmărește să sprijine statele membre UE să coopereze mai îndeaproape și mai eficient, în prevenirea și combaterea crimei organizate la nivel internațional, în special: traficul de droguri, rețelele de imigranți, traficul de vehicule, traficul de ființe umane, inclusiv pornografia copiilor, contrafacerea de bani și alte modalități de plată, traficul de substanțe radioactive și nucleare, terorismul. Activitățile derulate în acest sens sunt:

- facilitarea schimbului de informații între organismele de implementare a legii la nivel național;

- elaborarea de analize operaționale și de rapoarte;
- asigurarea expertizei și a sprijinului tehnic necesar pentru investigații și operațiuni;

Coordonând activitatea diverselor servicii de poliție naționale, Interpolul nu intervine direct, întrucât nu dispune de un serviciu operativ. Intervenția sa are loc la cererea unor birouri centrale naționale și se efectuează prin difuzarea către celelalte birouri naționale din țările afiliate, a unor fișe privind indivizii căutați, al căror refugiu nu este însă cunoscut [14]. Domeniul de activitate al Interpol este limitat la infracțiuni de drept comun [15]. Activitatea Interpolului nu are numai un caracter procesual, ci și unul informativ, publicând tabele lunare privind traficul ilicit de stupefiante și statistici criminale.

Europol răspunde în fața Consiliului pentru Justiție și Afaceri Interne. Personalul său include reprezentanți ai organismelor naționale de implementare a legii (poliție, vămă, etc.).

Pentru a concretiza mai repede cooperarea polițienească, așa cum este ea definită în Titlul VI al Tratatului asupra Uniunii Europene, în ianuarie 1994, a fost înființată *Unitatea Droguri Europol*. Scopul principal al acestei Unități a fost combaterea traficului de droguri și a activităților de spălare a banilor asociate acestuia.

Ulterior, mandatul său a fost lărgit pentru a include și măsuri de combatere a traficului cu substanțe radioactive și nucleare, a rețelelor de imigrare clandestină, a traficului ilegal cu autoturisme și a spălării banilor proveniți din astfel de delikte. Mai târziu, la toate acestea s-a adăugat și combaterea traficului cu ființe umane. Oficiul European de Poliție, care a preluat activitățile Unității Droguri Europol, a devenit operațional de la 1 iulie 1999. Europol, cu sediul la Haga, acționează în aceleași domenii și, de la 1 ianuarie 1999, are competențe și în combaterea terorismului și a falsificării de bani.

Tratatul de la Amsterdam conferă Europolului o serie de sarcini:

- *coordonarea și implementarea investigațiilor specifice* întreprinse de autoritățile statelor membre;
- *dezvoltarea unei competențe de specialitate*, pentru a ajuta statele membre în investigațiile lor în domeniul crimei organizate;
- *stabilirea de contacte cu procurorii și anchetatorii specializați* în combaterea crimei organizate;

Ca stat membru UE, situat la frontierele externe ale Uniunii, România pledează cu fermitate pentru implicarea totală a tuturor țărilor membre în programele/planurile de acțiune care vizează un management integrat al granițelor externe ale UE.

Aceste măsuri trebuie însoțite de o mai bună cooperare între polițiile naționale, Europol și Eurojust. În același timp, pentru a beneficia pe deplin de avantajele mandatului de arestare european, reprezentanții României la Convenția pentru viitorul Europei, consideră că trebuie să se transpună în legislația națională, cât mai exact, acquis-ul comunitar relevant.

Grupuri de state europene au avut întâlniri separate, pe tema adoptării unor acorduri în domeniul antiterorismului, luptei împotriva traficului de droguri și migrației ilegale, începând cu anii '80, complementar cadrului legislativ al Uniunii Europene.

Tendența încheierii unor acorduri multipartide a accelerat eforturile generale de luptă împotriva terorismului, iar inițiativele legislative separate au contribuit, în final, la îmbunătățirea legislației UE în acest domeniu.

Un exemplu, în susținerea celor de mai sus, este „*Tratatul Prum*” semnat de șapte țări membre ale UE, în anul 2005, pentru a dezvolta schimbul de informații menite să asigure cooperarea în domenii precum traficul de frontieră, migrația ilegală, antiterorism și operațiunile forțelor de poliție desfășurate în comun. Pe baza unei propuneri a Comisiei Europene, din decembrie 2006, „Prum” a fost adoptat ca lege europeană în iunie, același an. „Tratatul Prum” a fost încheiat între Belgia, R.F. Germania, Spania, Franța, Luxemburg, Olanda și Austria.

Un acord asemănător funcționează și între țările Benelux (Belgia, Olanda și Luxemburg) și Germania, dar, în același timp, multe alte state nu au încheiat înțelegeri similare. Instrumentele politicilor europene de securitate internă și implicațiile acestora asupra protejării informațiilor și a vieții personale a cetățenilor, s-au dezvoltat rapid după atacurile teroriste de la Madrid, din martie 2004. Sistemul informativ al spațiului Schengen a evoluat de la funcțiile sale inițiale, de bază de date despre tranzitul frontierelor în interiorul Europei, la un puternic instrument de investigații. Baza de date a fost alimentată cu informații complete, aceasta fiind în legătură informatică permanentă cu forțele de poliție, trupele de grăniceri și autoritățile vamale naționale.

La începutul anilor '80, a demarat, la nivel european, o discuție în legătură cu importanța termenului „libertate de mișcare”. După discuții îndelungate, Franța, Luxemburg, Germania, Belgia și Olanda au hotărât să creeze un spațiu fără frontiere interne. Acordul dintre aceste state a fost semnat în data de 14 iunie 1985, în localitatea Schengen din Luxemburg. A urmat semnarea Convenției de Implementare a Acordului Schengen, în data de 19 iunie 1990. În momentul intrării în vigoare, în anul 1995, aceasta a eliminat controalele la frontierele interne ale statelor semnatare și a creat o singură frontieră externă, unde controalele se desfășoară conform unui set de reguli clare. De asemenea, au fost stabilite reguli comune în materie de vize, migrație, azil, precum și măsuri referitoare la cooperarea polițienească, judiciară sau vamală.

Printre cele mai importante măsuri adoptate de către statele Schengen au fost: - eliminarea controalelor la frontierele interne și stabilirea unui set de reguli pentru trecerea frontierelor externe; - separarea fluxurilor de pasageri în porturi și aeroporturi; - armonizarea regulilor referitoare la condițiile de acordare a vizelor; - stabilirea unor reguli pentru solicitanții de azil; - introducerea unor reguli referitoare la supravegherea și urmărirea transfrontalieră pentru forțele de poliție din statele Schengen; - întărirea cooperării judiciare prin intermediul unui sistem rapid de extrădare și implementare a deciziilor judecătorești; - crearea Sistemului Informatic Schengen.

Toate aceste măsuri, împreună cu Acordul Schengen, Convenția de Implementare a Acordului Schengen, deciziile și declarațiile adoptate de către Comitetul Executiv Schengen stabilit în 1990, precum și protocoalele și acordurile de aderare care au urmat, constituie acquis-ul Schengen. Inițial, acquis-ul Schengen nu a făcut parte din cadrul legislativ comunitar. Acest lucru s-a schimbat însă odată cu semnarea Tratatului de la Amsterdam, în data de 2 octombrie 1997, intrat în vigoare la 1 mai 1999.

Un Protocol atașat Tratatului de la Amsterdam, încorporează acquis-ul Schengen în cadrul legislativ și instituțional al Uniunii Europene. Începând cu acest moment, acquis-ul Schengen face parte din legislația comunitară. De asemenea, ca o evoluție de ordin instituțional, conform prevederilor Tratatului de la Amsterdam, Consiliul UE a luat locul Comitetului Executiv Schengen, stabilit de Acordul Schengen, iar începând cu 1 mai 1999, Secretariatul Schengen a fost încorporat în cadrul Secretariatului General al Consiliului. De asemenea, noi grupuri de lucru au fost create pentru a asista Consiliul în activitățile desfășurate. Europol a evoluat într-un mod asemănător. De la un început modest, ca unitate specializată în lupta antidrog, s-a transformat într-o organizație paneuropeană de poliție.

Europol este organizația care se ocupă de aplicarea legii în cadrul Uniunii Europene și care operează cu informațiile referitoare la criminalitate. Obiectivul său este acela de a îmbunătăți eficacitatea și cooperarea autorităților competente din statele membre în ceea ce privește prevenirea și combaterea formelor grave de crimă internațională organizată și de terorism. Europol are misiunea de a-și aduce o contribuție semnificativă la acțiunea Uniunii Europene de aplicare a legii împotriva crimei organizate și a terorismului, concentrându-și eforturile asupra organizațiilor criminale.

Înființarea organizației Europol a fost convenită prin Tratatul de la Maastricht privind Uniunea Europeană, din 7 februarie 1992. Având sediul la Haga, în Olanda, Europol a început să-și desfășoare activitatea pe 3 ianuarie 1994 sub denumirea de Unitatea Droguri Europol (EDU), acțiunile sale fiind limitate la lupta împotriva drogurilor. Treptat, s-au adăugat și alte domenii importante de criminalitate.

Începând de la 1 ianuarie, mandatul Europolului s-a extins pentru a cuprinde toate formele grave de criminalitate internațională, așa cum sunt acestea enumerate în Anexa la Convenția Europol. Convenția Europol a fost ratificată de toate statele membre și a intrat în vigoare la 1 octombrie 1998. În urma adoptării mai multor hotărâri cu caracter juridic cu privire la Convenție, Europol a început să își desfășoare toate activitățile în data de 1 iulie 1999.

Europol sprijină activitățile de aplicare a legii desfășurate de statele membre, îndreptate în special împotriva: traficului ilegal de droguri; rețelelor ilegale de imigrație; terorismului; falsificării banilor (falsificarea monedei euro) și a altor mijloace de plată; traficului cu ființe umane, inclusiv pornografia infantilă; traficului ilegal cu vehicule; spălării banilor. Oficialii europeni recunosc că transformările realizate în planul politicilor, instituțiilor și instrumentelor securitare adoptate de UE și cele care se află într-un proces rapid de adaptare la noile provocări ale lumii contemporane aduc atingere libertăților personale. Dar, în același timp, îmbunătățirea măsurilor de securitate la nivel european și obținerea unui mediu mai sigur justifică pe deplin anumite neajunsuri provocate „libertății de mișcare”.

Europol este Organizația Europeană de Aplicare a Legii ce are ca scop principal **îmbunătățirea cooperării autorităților competente** din Statele Membre în vederea prevenirii și combaterii terorismului, traficului ilegal de droguri și a altor forme de criminalitate organizată internațională. Proiectul de Înfrățire Instituțională pentru înființarea Unității Naționale EUROPOL a fost constituit din două componente:

Înființarea Unității Naționale EUROPOL, în conformitate cu standardele Uniunii Europene și asigurarea cooperării inter- instituționale la nivel național și internațional. Încă din August 2004 s-a stabilit o legătură digitală cu sediul EUROPOL de la Haga, Olanda, drept urmare Guvernul României a trimis un ofițer de legătură de la Poliția Română la Haga.

Legislația română a fost revizuită și, în general, aceasta a fost considerată a fi în concordanță cu regulamentele EUROPOL. Totuși, s-au făcut și îmbunătățiri. În cadrul legilor recent promulgate referitoare la Autoritatea Națională de Supraveghere, acestei autorități i-a fost conferită poziția puternică și de sine stătătoare cerută, printre altele, de regulamentele EUROPOL. Unitatea Națională EUROPOL este acum parte componentă a noului Centru pentru Cooperare Polițienească Internațională. Termenii de referință pentru Unitatea Națională EUROPOL au făcut ca fuzionarea organizațiilor polițienești internaționale să devină evidentă și necesară. Acest centru poate fi considerat un important pas înainte pentru schimbul de informații la nivel internațional.

Dat fiind că activitățile ce țin de crima organizată la nivel internațional nu se opresc la granițele naționale, Europol și-a îmbunătățit cooperarea privind aplicarea legii internaționale prin negocierea de acorduri operative bilaterale sau strategice cu alte state și organizații internaționale, după cum urmează: Bulgaria, Columbia, Banca Centrală Europeană, Comisia Europeană, inclusiv Oficiul European Anti-Fraudă (OLAF), Eurojust, Centrul European de Monitorizare a Drogurilor și Dependenței de Droguri, Islanda, Interpol, Norvegia, Elveția, Turcia, Statele Unite ale Americii, Biroul ONU privind Drogurile și Criminalitatea, Organizația Mondială a Vămirilor, România și Rusia.

Concluzii

Principiul cooperării este astăzi unanim admis în raporturile internaționale dintre state, contribuind la cunoașterea reciprocă între națiuni. Premisa fundamentală în dezvoltarea relațiilor internaționale trebuie să o constituie întotdeauna principiul respectării independenței și suveranității naționale.

Cooperarea internațională reprezintă astfel, o modalitate de manifestare a statelor în baza existenței unor relații internaționale, cu respectarea principiilor independenței și suveranității naționale, realizată pe baza acordului liber consimțit și acordării încrederii reciproce, în vederea promovării sau protejării unor interese comune.

Referințe

- [1] Gheorghe Stoiculescu, „De la extaz la ... moarte”, Revista Criminalistica, nr. 1/2003, p. 7;
- [2] Din Centrul SECI fac parte următoarele state: Albania, Bosnia-Herțegovina, Bulgaria, Croația, Ungaria, Macedonia, Grecia, Republica Moldova, România, Slovenia și Turcia.
- [3] www.mae.ro (Site-ul oficial al Ministerului Afacerilor Externe);
- [4] Nicole Lupulescu, „Extrădarea”, Editura Luceafărul, București, 2004, p. 16;
- [5] Creat prin Rezoluția nr. 827 din 25 mai 1993 a Consiliului de Securitate al O.N.U.;
- [6] G. Ungureanu, „Curtea Criminală Internațională”, Revista de drept penal, nr. 1/1999, p. 74 și urm.;
- [7] Creat prin Rezoluția nr. 955 din noiembrie 1994 a Consiliului de Securitate al O.N.U.;
- [8] N. Bărbulescu, „Tribunalul Internațional pentru Rwanda”, Revista de drept penal, nr. 1/2000, p. 100;
- [9] Ratificat de România prin Legea nr. 111 din 13 martie 2002, publicată în Monitorul Oficial nr. 211 din 28 martie 2002;
- [10] Consiliul Europei, apărut în 1949, este o organizație politică interguvernamentală cu caracter regional, ce reunește peste 40 de state din Europa și care militează pentru realizarea unității europene, prin apărarea și întărirea democrațiilor pluraliste și a dreptului individului, prin găsirea și stabilirea unor soluții comune la problemele grave cu care se confruntă societatea contemporană și prin punerea în valoare a societății culturale europene;
- [11] I. Hurdubaie, „Spațiul penal paneuropean din perspectiva Consiliului Europei”, Editura Universal Pan, București, 1999, p. 6;
- [12] ww.eurojust.europa.eu
- [13] Publicată în Monitorul Oficial nr. 300 din 4.04.2006;
- [14] Rodica Mihaela Stănoiu, „Asistența juridică internațională în materie penală”, Editura Academiei R.S.R., București, 1975, p. 87;
- [15] Art. 2 și 3 din Statutul Interpol;